

STICHTING P&V

*emancipatie participatie
burgerschap solidariteit*

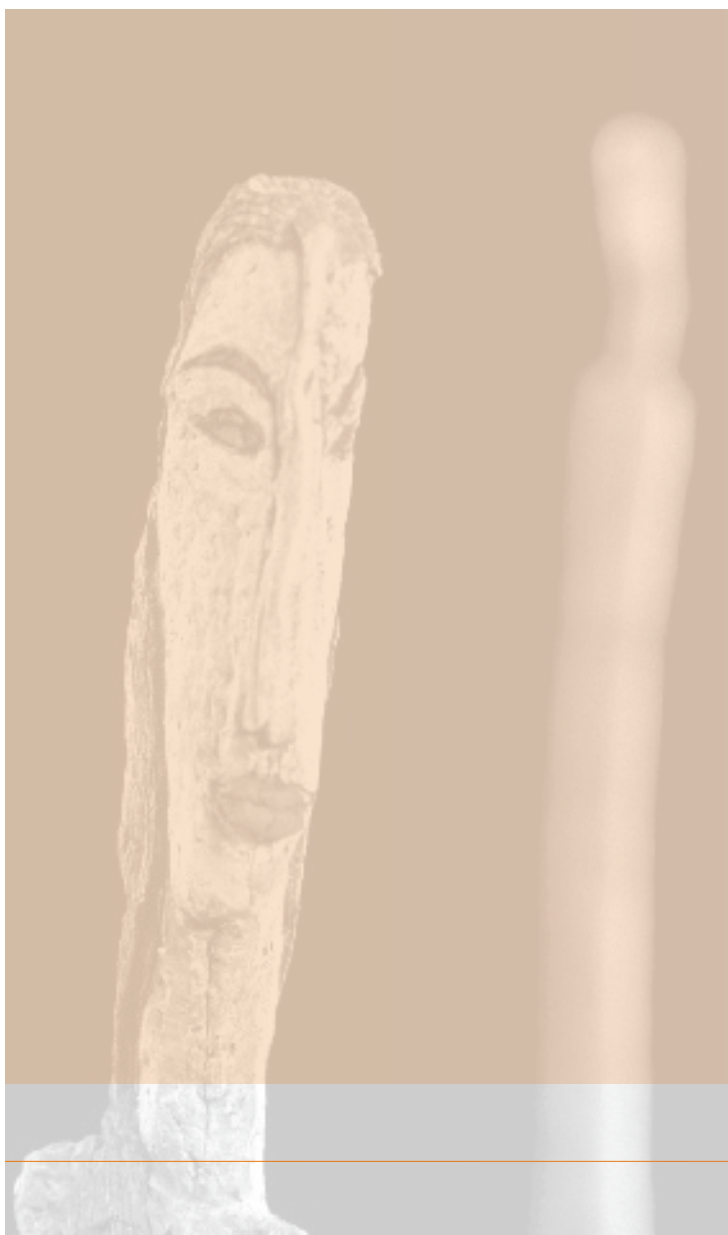
Persdossier

Uitreiking van de
**Burger-
schapsprijs**

van de Stichting P&V

2009

INHOUD

STICHTING P&V

*emancipatie participatie
burgerschap solidariteit*

DE BURGERSCHAPSPRIJS p 5

DE STICHTING P&V p 8

DE LAUREATEN
Kif Kif p 12
Les Territoires de la Mémoire p 18

DE KUNSTENARES p 24
Fabienne Claesen

DE LEDEN VAN DE JURY p 26

2007

2008

2008

4

2006

2005

2005

DE BURGER- SCHAPSPRIJS

van de Stichting P&V

Professor Mark Elchardus, Voorzitter van de Stichting P&V

Dit is de vijfde keer dat de Burgerschapsprijs van de Stichting P & V wordt uitgereikt. Eén van de activiteiten van de stichting is de burgerschapsprijs. Die prijs wil personen of verenigingen lauweren die de idealen van de stichting op een exemplarische wijze verwezenlijken en op die manier gestalte geven aan het streven van de stichting naar een samenleving van actieve, mondige burgers die zich inzetten voor hun eigen geluk en welzijn, maar die zich ook inzetten voor een meer rechtvaardige samenleving, voor een samenleving met minder ongelijkheid, minder onvrijheid, met meer waardigheid voor iedereen. De burgerschapsprijs wordt uitgereikt aan mensen die op een bijzondere, voorbeeldige wijze die idealen uitdragen en verwezenlijken en die anderen helpen die idealen te verwezenlijken.

De jury bestaat uit een dertigtal mensen die kandidaten voor de prijs mogen voorstellen. Op die manier ontstaat een lijst van mogelijke laureaten en op basis daarvan wordt een shortlist gemaakt met de kandidaten die minstens twee keer door de juryleden werden genomineerd. Dan komt de jury samen om uit die shortlist de laureaten te kiezen.

Na een zeer grondige en intense discussie heeft de jury dit jaar, niet twee personen, maar twee initiatieven bekroond: Les Territoires de la Mémoire en Kif Kif. Uit het verslag van de jury blijkt dat heel bewust werd gekozen voor verenigingen om dat die een belangrijke rol spelen in het mogelijk maken van een actief en kritisch burgerschap, omdat zij het moeilijk hebben en dikwijls heel veel energie moeten steken in het vergaren van werkmiddelen, omdat zij de samenleving veerkracht geven.

Onverdraagzaamheid, het ontkennen van gelijkheid, gebrek aan respect voor de ander zijn alledaags. Iedereen van ons maakt zich daar al eens schuldig aan. Maar er zijn ideologieën en politieke partijen die in plaats van er naar te streven onverdraagzaamheid en ongelijkheid en gebrek aan respect zo zeldzaam mogelijk te maken, deze daarentegen in de hand willen werken. Indien dat niet doeltreffend wordt bestreden, eindigt dat altijd in geweld, in het folteren van mensen, het vermoorden van mensen en in massamoord. De Shoah, Rwanda, Bosnie... de herinnering aan de gruwel aanwezig houden, de

mechanismen belichten die de gruwel veroorzaken, wijzen op de actualiteit, op de aanwezigheid hier en nu, sluipend en manifest van die mechanismen, is wat Territoire de la Mémoire op een indrukwekkende en indrukwekkend professionele wijze doet. Daarom werd dat initiatief door de jury gekozen.

Gelukkig zijn er in de samenleving ook mensen die opstaan en zeggen, roepen en schreeuwen als het moet, wij zijn gelijk en wij vragen respect. Dat is wat Kif Kif doet. Ik moet toegeven dat Kif Kif bij mij om nog een andere reden een zwakke plek raakt. Het is begonnen als een niet gesteund vrijwilligersinitiatief dat door inzet en hard werk uiteindelijk, na 5 jaar, een structurele erkenning als socio-culturele vereniging heeft gekregen. Kif Kif richt zich tot verschillende aspecten van de uitsluiting. Zoals nagenoeg iedereen vandaag proberen ze de jongeren ook kans op artistieke expressie te geven, maar daarnaast treden ze ook op in arbeidsbemiddeling, werken ze aan de beeldvorming van minderheden en van de islam; ze treden op tegen discriminerende praktijken, en ze schuwen het politieke debat niet. Ik hoop dat de prijs bijdraagt tot dat respect.

De laudatio voor Kif Kif zal worden uitgesproken door Jozef De Witte directeur van het Centrum voor gelijkheid van kansen en de strijd tegen racisme. In naam van Kif Kif zal de prijs in ontvangst worden genomen door Mijlheer Dany Neudt, directeur van de vzw.

De laudatio voor Les Territoires de la Mémoire zal worden uitgesproken door Jean-Pacal Labille, Algemeen Secretaris van Mutualité Solidaris. In naam van Les Territoires de la Mémoire zal de prijs in ontvangst worden genomen door zijn Voorzitter, Mijnheer Pierre Pétry.

De laureaten van de prijs ontvangen een kunstwerk. Dit jaar is dat een werk van kunstenares Fabienne Claesen.

Het is duidelijk dat de twee laureaten van dit jaar werken aan een leefbare diversiteit van de samenleving. Territoires de la Mémoires herinnert ons aan wat er gebeurt als diversiteit van politieke overtuigingen, van seksuele voorkeur, van etnische identiteit niet meer wordt getoleerd; Kif Kif ijvert voor de volwaardige opname in onze samenleving van de jongeren die wij hardnekkig allochtonen blijven noemen, hoewel velen van hen hier geboren en getogen zijn.

Mark Elchardus is hoogleraar sociologie en lid van de onderzoeksgroep TOR aan de VUB.

Hij is Voorzitter van het Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten en van de Stichting P&V.

DE STICHTING P&V

P&V Verzekeringen, die is ontstaan uit de coöperatieve beweging, richt in het jaar 2000 de Stichting P&V op en is er de hoofdsponsor van. De Stichting werkt in totale onafhankelijkheid en heeft zich tot taak gesteld de sociale uitsluiting van de jongeren te bestrijden. Uitgaande van de voornaamste waarden van de sociale economie, legt de Stichting de nadruk op actieve participatie, zelfstandigheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid van de jongeren. In 2006 werd de Stichting P&V erkend als Stichting van openbaar nut.

De Stichting P&V in dienst van de jongeren!

De Stichting P&V, die steunt op de basisprincipes van solidariteit, emancipatie, participatie en burgerzin, heeft de strijd tegen de uitsluiting van de jongeren tot haar speerpunt gemaakt. Ze wil de jongeren begeleiden in de verschillende aspecten van het maatschappelijk leven. Door hen de nodige kansen te geven en ze actief te betrekken, geeft ze hen een flinke steun in de rug om hun leven zelf in handen te nemen.

Het doel van de Stichting P&V is dus de jongeren een hele reeks middelen te verstrekken, die een beroep doen op hun talenten en meningen. Ze wil de jongeren aanzetten tot solidariteit, hun burgerzin ontwikkelen door hen te helpen hun ideeën uit te drukken, samen te werken en elkaar te respecteren, en tevens hun verantwoordelijkheidszin aan te scherpen. Daar de jongeren de volwassenen van morgen zijn, bestaat de rol van de Stichting P&V erin hun kansen op ontplooiing te verhogen, door middel van projecten die rechtstreeks door hen zijn gekozen en waar ze actief aan deelnemen.

STICHTING P&V

*emancipatie participatie
burgerschap solidariteit*

Zo werden er forums voor jongeren van elke horizon georganiseerd, om de projecten uit te werken en op te volgen, de leiding ervan te verzekeren, de doelstellingen en de verdeling van de budgetten te bepalen. In 2005 bijvoorbeeld, werd het project « Spot-On ! » gelanceerd. Een projectoproep die aan 700 jeugdthuizen van het hele land werd gericht. Meer dan een twintigtal muziek-evenementen werden financieel gesteund door de Stichting en de Nationale Loterij. Vanwege dit succes, werd in 2007-2008 een tweede editie georganiseerd. Ditmaal werden meer dan 900 jeugdverenigingen benaderd. Van de 73 kandidaturen hebben drie laureaten elk een cheque van 12.500€ ontvangen en vijftien andere elk 2.500€ om hun actie toegankelijker te maken voor de meest kwetsbare jongeren.

Het nieuwe project van de Stichting dat dit jaar wordt gelanceerd, wil het uitdrukkingsvermogen, de creativiteit, de kritische geest en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de jongeren stimuleren. Het doel is dat ze uitdrukking geven aan hun vrees, hun hoop en hun visie op de toekomst. De beste scenario's zullen worden uitgewerkt in een artistieke productie die wijd en zijd zal worden verspreid. Het project zal in 2011 met een colloquium worden afgesloten.

9

Uitgesproken actuele waarden

Om haar ideaal van burgerzin te benadrukken en er meer weerklank aan te geven, organiseert de Stichting P&V jaarlijks haar Burgerschapsprijs. Die wordt uitgereikt aan Belgische of buitenlandse personen, initiatieven of organisaties die op voorbeeldige wijze hebben bijgedragen tot een openere, democratischer en verdraagzamer samenleving.

Fadéla Amara (Ni Putes Ni Soumises) en Job Cohen (burgemeester van Amsterdam) waren de eersten die in 2005 de Burgerschapsprijs in ontvangst mochten nemen.

In 2006 waren de laureaten de zanger, schrijver en beeldend kunstenaar Wannes Van de Velde en het regisseursduo Jean-Pierre en Luc Dardenne.

De Senegalese mensenrechtenactiviste Khady Koita, voorzitter van het Europees netwerk voor de afschaffing van de vrouwelijke genitale verminking en auteur van het boek *Verminkt*, ontving de prijs in 2007.

In 2008 waren twee dames laureaat : Jeanne Devos, mensenrechtenactiviste en oprichtster van de National Domestic Workers' Movement (NDWM) en Simone Süsskind, voorzitter van Actions dans la Méditerranée.

Dit jaar heeft de jury twee verenigingen willen eren voor hun werk ten bate van de interculturele dialoog en hun voorbeeldige bijdrage aan de vorming van de jongeren en van de hele bevolking tot meer burgerzin.

Een Europees netwerk

Om haar acties een Europese dimensie te geven, heeft de Stichting P&V meegewerkt aan de oprichting van een Europees netwerk van stichtingen, ontstaan uit de sociale economie en geleid door een ideaal van een democratisch, zelfstandig en verantwoordelijk burgerschap: de Europese Pool van de Stichtingen van de sociale economie (PEFONDES). In 2001 kreeg het eerste gemeenschappelijk project de titel : *Samenleven in een multiculturele maatschappij*. Dit had als doel de mogelijkheden te onderzoeken waarover de sociale economie beschikt om de maatschappelijke integratie van de minderheden te bevorderen. Dit project heeft de jongeren in staat gesteld na te denken over de ontwikkeling van een interculturele samenleving in de verschillende partnerlanden.

In het raam van het Europees jaar van de interculturele dialoog heeft PEFONDES een project van actief burgerschap georganiseerd met de oprichting van discussieruimten.

Elk van de vijf partnerlanden heeft zich over een specifiek thema gebogen. België behandelde de interculturele dialoog en de taaldiversiteit teneinde de tegenstellingen te overbruggen, de dialoog en de ontmoeting van Nederlands- en Franstaligen te bevorderen. Een vijftigtal personen kwamen geregeld samen om elkaar positieve en negatieve verhalen te vertellen in verband met deze thematiek. Die werkwijze is zeer vruchtbaar gebleken en heeft het mogelijk gemaakt de Ander te ontmoeten en de spanningen en vooroordelen te overstijgen. Er is een praktische gids gepubliceerd waarin de conclusies van het Europees project worden uiteengezet en op dit ogenblik wordt gewerkt aan een essay over het Belgisch project.

Stichting P&V

Koningsstraat 151
1210 Brussel

www.stichtingpv.be

Voorzitter

Mark Elchardus

Afgevaardigd Bestuurder

Marnic Speltdoorn

Coördinatrice

Sabine Verhelst
02/250 91 24

E-mail

stichting@pv.be

DE LAUREATEN

Kif Kif

“We zijn een kwetsbare organisatie”

Kif Kif

(Interview met Dany Neudt en Ico Maly door Ria Goris)

Ze huizen met hun vijfkoppige team in een van de meest kleurige buurten van Antwerpen, vlakbij het Stuivenberg-ziekenhuis, en proberen van hieruit te werken aan een rechtvaardige interculturele samenleving en discriminatie tegen te gaan. Kif Kif staat voor ‘we zijn gelijk’. Helaas gaat het er in de samenleving niet altijd even gelijk aan toe, leggen coördinator Dany Neudt en stafmedewerker Ico Maly uit.

Hoe is Kif Kif ontstaan?

D. Neudt: *De basis werd gelegd in 2001, naar aanleiding van het artikel ‘het failliet van de integratie-industrie’ van Tarik Frahi, trekker van het eerste uur. In de jaren erna, toen er onder meer veel commotie was over de moord op de islamleraar Mohamed Achrak in Antwerpen, werd er een website opgericht om de interculturele dialoog en maatschappelijke integratie te bevorderen. Kif Kif was geboren, puur vanuit vrijwillige inzet. Ik kwam al snel mee aan boord. Uit de website groeiden andere initiatieven: we kregen een projectsubsidie om een literaire wedstrijd in te richten, gericht op jongeren, en organiseerden ook een journalistieke vorming. Pas in 2006 hebben we structurele erkenning gekregen als socio-culturele*

vereniging, en we ontvangen nu ongeveer 75 000 euro per jaar. Daarnaast doen we een beroep op projectsubsidies voor diverse initiatieven, zoals onze jaarlijkse interculturele talentenwedstrijd, die uitmondt in de Kif Kif Awards. Een fantastische gebeurtenis is dat: jongeren die rappen treden op naast een muziekband of iemand die poëzie voorleest. De wedstrijd staat open voor mensen van alle origine, dus niet enkel allochtonen.

Wat zijn jullie doelstellingen en hoe geven jullie die vorm?

I. Maly: *Wij willen in de eerste plaats een forum bieden aan een diversiteit aan stemmen en verhalen. Daarvoor blijft onze website cruciaal. Sommige artikels scoren 15 000 hits, en zelfs artikels van drie of vier jaar geleden vinden nog een duizendtal lezers per maand. In onze cursus Mediawatch leren we jongeren de media kritisch te analyseren en stimuleren we hen om hun eigen stem te laten horen in het maatschappelijk debat over de multiculturele samenleving. Sinds kort hebben we ook een cursus digital story telling , waarin jongeren via beeld en geluidsmontage iets kunnen vertellen over hun eigen leven.*

D. Neudt: *De tweede doelstelling, de actieve participatie van alle burgers bevorderen, krijgt onder meer vorm via onze vrijwilligerswerking, de Kif Kif Awards, maar evengoed door het inrichten van een jobbeurs. Bij bepaalde groepen leeft het vooroordeel dat allochtonen niet willen werken, de taal niet spreken en niet de juiste attitudes hebben. Welnu, we hebben het tegendeel bewezen door een succesvolle jobbeurs te organiseren waarbij, naast overwegend allochtone werkzoekenden, een kwart van de deelnemers autochtonen waren.*

I.Maly: *Verder proberen we stereotiepe en negatieve beeldvorming te ontkrachten en te stimuleren tot kritische zelfreflectie. Dat gebeurt door te reageren op negatieve beeldvorming en door de training die ik al noemde, maar ook door gespreksavonden zoals 'Islam, een huis met vele kamers'. Je kan onze verschillende initiatieven niet onder één doelstelling thuisbrengen, het ene heeft met het andere te maken. De jobbeurs stimuleert participatie maar ontkracht tegelijk ook negatieve beeldvorming, en dat geldt evengoed voor de Kif Kif Awards.*

Jullie klagen discriminatie ook juridisch aan. Kan je hier enkele voorbeelden van geven?

D. Neudt: *We hebben een aantal jaren geleden het Vlaams Belang aangeklaagd omdat Dewinter er duidelijk voor uitkwam dat hij islamofob was en daar bovendien fier op was, en hij moslims een gigantische bedreiging voor de beschaving noemde. We hebben klacht neergelegd tegen de Deutsche Bank omdat deze in een communicatie aan een uitzendbureau had gesteld geen 'exotische mensen' te willen aanwerven. In dezelfde lijn liggen onze juridische stappen tegen de bedrijven Eurolock en Adecco. De laatste hanteerde de code 'BBB', of 'bleu, Blanc et Belge', de naam van een Belgisch koeienras, op sollicitatieformulieren, om aan te duiden dat die bedrijven enkel autochtonen willen. Een totaal onwettige praktijk. Met deze acties zullen we de discriminatie niet helemaal uit de wereld helpen, vaak gaan die praktijken op een subtielere wijze verder, maar we willen wel een uitdrukkelijk signaal geven dat we dit onaanvaardbaar vinden.*

Wat vinden jullie van het hoofddoekendebat?

D. Neudt: *Ons standpunt evolueert. We hebben lange tijd bewust afstand gehouden van dat debat omdat het volgens ons een mistgordijn creëert: de echte problemen zijn van sociaaleconomische aard. 53 procent van de Turken en 52 procent van de Marokkanen in ons land leeft in armoede. Dat zijn toch ontstellende cijfers? We willen ons daarom richten op socio-economische hefboomen om dit te veranderen. Op een bepaald moment beland je echter in een ideologische*

oorlog – en dat is nu het geval – en is het niet meer houdbaar om geen standpunt in te nemen over de hoofddoek.

I. Maly: *Wij zijn voor de vrijheid om al dan niet een hoofddoek te dragen, zonder de hoofddoek te willen stimuleren. Paradoxaal genoeg leidt een verbod tot meer hoofddoeken, omdat het van de hoofddoek een symbool van verzet maakt. Het komt er volgens ons op aan om de sociale druk in verband met de hoofddoek bespreekbaar te maken, in de hoop dat er in alle vrijheid gekozen kan worden om er al dan niet een te dragen.*

Hoe zien jullie de rechten en de plichten van minderheden?

D. Neudt: *Ik ben hierover in aanvaring gekomen met voormalig minister van Inburgering Marino Keulen omdat hij Nederlands wilde verplichten om een sociale woning te bekommen. Ik vond vooral zijn discours dat andere mensen onze waarden en normen moeten leren kennen, nefast. Als de essentiële menselijke waarden en normen universeel zijn, wat valt er dan aan te leren? Het stoorde me bovenal dat er zo weinig aandacht ging naar de echte problemen, zoals de onderwijsachterstand van allochtone jongeren, en de armoede- en werkloosheidscijfers. De situatie is de laatste jaren enkel verergerd in plaats van verbeterd, en de klachten over racisme in de sociale huisvesting zijn toegenomen. Ik heb er geen problemen mee dat de minister Nederlandse lessen wilde stimuleren, integendeel, dit valt enkel toe te juichen, maar een sociaal basisrecht koppelen aan Nederlandse taallessen is ongehoord.*

15

Wat zijn jullie toekomstplannen ?

D. Neudt: *Wij willen ons blijven concentreren op onze mediawerking: de website, de Mediawatch, de mediatraining, en natuurlijk ook de Awards. Verder willen we onze netwerken uitbreiden: we hopen een Franstalig luik uit te bouwen, in samenwerking met organisaties in Wallonië, omdat het debat over integratie er andere accenten heeft. Op Europees vlak maken we deel uit van een netwerk van organisaties die bezig zijn met media en cultuur. We hebben er baat bij te leren van elkaars initiatieven en we hebben met enkele soortgelijke organisaties een gezamenlijk dossier ingediend voor fondsen om verder te werken aan 'media-geletterdheid'.*

Wat betekent de burgerschapsprijs voor jullie?

I. Maly: *De prijs betekent een hart onder de riem. Het is belangrijk, ook voor onze vele vrijwilligers en sympathisanten, dat we steun en erkenning krijgen, en de bevestiging dat ons werk maatschappelijk belangrijk is.*

D. Neudt: *We zijn een kleine, kwetsbare organisatie, bezig met een materie die veel gevoelens oproept bij mensen. Kif Kif is volledig grass roots ontstaan, en het doet goed om te merken dat we steeds meer bijval krijgen.*

16

Persdossier

2009

Kif Kif

Lange Beeldekeusstraat 245

2060 Antwerpen

www.kifkif.be

Tel. 03/667 69 33

info@kifkif.be

KIF KIF

Het interculturele platform Kif Kif onstond in 2003 'van onderuit' met de creatie van een interactieve website en de organisatie van spraakmakende activiteiten. De afgelopen jaren kende de organisatie een sterke groei. Momenteel is het een van de toonaangevende actoren in Vlaanderen met betrekking tot het geanimeerde maatschappelijke debat over de interculturele samenleving;

Sedert het prille ontstaan is er veel veranderd. Kif Kif is nu een door de Vlaamse overheid erkende 'sociaal-culturele beweging' met 4 medewerkers die een ruime ploeg vrijwilligers en freelancers ondersteunen. Kif Kif vertrekt vanuit een duidelijke visie waarin de volgende kernwoorden centraal staan: democratisch, pluralistisch, solidair, antiracistisch en progressief. Vanuit deze uitgangspunten wordt eraan de centrale doelstellingen gewerkt: een diversiteit aan stemmen een forum bieden, , stereotiepe

en negatieve beeldvorming ontkrachten, de actieve participatie van alle burgers bevorderen, stimuleren tot kritische reflectie, de onafhankelijkheid van de organisatie bewaken.

Meer concreet focust Kif Kif zich op drie thema's (steeds met bijzondere aandacht voor 'allochtone' jongeren):

- **Media en mediageletterdheid:** www.kifkif.be is een drukbezochte website met inhoudelijke teksten van de organisatie en derden. Uiteraard vormt de interculturele samenleving hierbij het centrale thema. Daarnaast worden er op regelmatige basis vormingen rond journalistiek, digital storytelling en mediawatch georganiseerd. Kif Kif is ook erg actief in het publieke debat en een veelgevraagd spreker. De organisatie heeft ondertussen al verschillende eigen boeken uitgegeven bij gekende uitgeverijen. Tenslotte richt Kif Kif vaak workshops in voor scholen, middenveldorganisaties, ...
- **Jobs:** Kif Kif organiseert jaarlijks een grootschalige interculturele jobbeurs en beschikt over een doorlopende vacaturedatabase waarop werkgevers jobaanbiedingen kunnen plaatsen. Op haar website biedt ze ook informatie en tips aan over de (interculturele aspecten) van de arbeidsmarkt.
- **Cultuur:** de Kif Kif Awards zijn niet alleen jaarlijkse cultuurwedstrijd voor jong artistiek talent, maar ook een opleidingscentrum rond de zogenaamde 'urban cultures' (hip hop, slam poetry, dans, stand up comedy, ...) via de organisatie van workshops en studiedagen. Met 'Mic's Up' ontwikkelde de organisatie een open podium voor onbekend talent dat zich verder wil ontwikkelen of doorstromen.

Als beweging zet Kif Kif acties en campagnes op om wantoestanden aan te klagen en structurele oplossingen te eisen. Zo was de organisatie in het verleden de drijvende kracht achter acties tegen het Vlaams Belang, Eurolock, Deutsche Bank, Adecco, ...

DE LAUREATEN

Les Territoires de la Mémoire

*“Een intelligente link
leggen tussen het verleden
en het heden om de toekomst
voor te bereiden, vormt een
degelijke basis voor het ont-
wikkelen van burgerzin”*

Jacques Smits

“Territoires de la Mémoire” of de prik aan de democratie

(Interview met Jacques Smits door Annick Hovine)

Zal men ooit kunnen zeggen : « Dit nooit meer » ? Het extreemrechtse gedachtegoed is niet dood. Het sluipt in alle sectoren van de samenleving binnen en verzuurt het debat. Sinds 1993 zet de vzw « Territoires de la Mémoire », educatief centrum voor verzet en burgerzin, zich in om via vorming de strijd aan te binden met leugens en haat. Een gesprek met de directeur van het centrum, Jacques Smits.

Waarom hebt u 15 jaar geleden “Territoires de la mémoire” opgericht ?

Het idee ontstond daags na de eerste zwarte zondagen. Het was enkele maanden na de verkiezingen

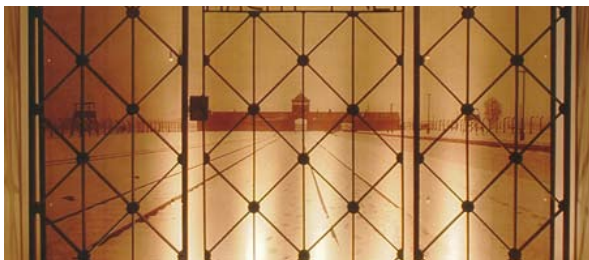
van 1991, toen extreemrechtse verkozenen in de gemeenteraden en provinciale besturen gingen zetelen. Het vrijzinnig centrum van de provincie Luik voerde al sinds enige tijd, samen met jongeren, acties voor opvoeding tot burgerzin, onder meer met bezoeken aan het Fort van Breendonk. Om die heropleving een halt toe te roepen en om een aantal democratische bewustmakingscampagnes te voeren, hebben we besloten een nieuw project te lanceren. Zo is de vzw “Territoires de la Mémoire” ontstaan, die onder haar stichtende leden overlevenden uit de naziconcentratiekampen telt.

Een van uw doelstellingen is opvoeden tot verdraagzaamheid. Een problematiek die zeer actueel blijft ...

Zeker. Ons actieterrein is enigszins veranderd. Toen we met “Territoires” begonnen, was dit om de extreemrechtse partijen te bestrijden. Vandaag hebben we het concept uitgebreid met het verzet tegen het extreemrechtse gedachtegoed. Omdat die weerzinwekkende ideeën, die blijven voortleven, niet het eigendom van bepaalde partijen zijn. We hebben echt een werk op lange termijn willen ontplooien : opvoeden tot het ontwikkelen van burgerzin en tegelijk de versteviging van de democratie en het werken rond de herinnering. De laatste tijd daagt ook een ander facet op in onze bekommernissen : het anders-zijn. Verdraagzaamheid kan ietwat bevoogdend overkomen. Verdragen is niet altijd hetzelfde als ontmoeten. Wij werken nu aan het begrip andersheid, m.a.w. de ontdekking van en het respect voor de ander.

Hoe maakt u, in een steeds multicultureler context, de verbinding tussen gemeenschappen die naast elkaar leven zonder daarom met elkaar te spreken?

“Territoires de la mémoire” als zodanig werkt niet op het gebied van de interculturaliteit : we willen coherent blijven wat ons sociaal oogmerk betreft, dat het bestrijden is van de extreemrechtse gedachte en beweging. De maatschappij verandert en die ontwikkeling brengt rassenvermenging en diversiteit met zich. Twintig jaar na de val van de Berlijnse Muur zijn er tussen de volkeren, culturen en individuen andere muren opgetrokken : materiële, economische, symbolische muren. Deze muren, die op angst zijn gegrondvest, staan de dialoog meestal in de weg. Verklaren, discussiëren

en argumenteren zijn onze prioriteiten. Er is dringend nood aan een kritische ingesteldheid.

Waarom hebt u ervoor gekozen de nagedachtenis levendig te houden?

Lange tijd werd de term “gedenkplicht” gebruikt. Bij “Territoires de la Mémoire” doen we dit niet meer : voor ons is men niet daartoe verplicht. We denken daarentegen dat het belangrijk is met die nagedachtenis te werken, niet alleen omdat geheugenverlies kwetsbaar maakt, maar omdat een intelligente link leggen tussen het verleden en het heden om de toekomst voor te bereiden, ons een degelijke basis lijkt voor het ontwikkelen van burgerzin.

Tot welk publiek richt u zich ?

De eerste jaren waren het vooral leerlingen, vanaf het zesde leerjaar. Nu we gegroeid zijn en over meer mensen beschikken, werken we veel met een volwassenpubliek. We werken nu aan een project voor de “eerstelijns spelers », die rechtstreeks in contact zijn met de bevolking, zoals de maatschappelijk werkers van de openbare centra voor maatschappelijk werk (OCMW's), de kaartjesverkopers van het openbaar vervoer, de onthaalbedienden bij de vakbonden, enz. We willen hen met behulp van passende opleidingen bewustmaken.

Concreet : waarin bestaat een opleiding tot meer burgerzin ?

Dit werk steunt op het symbolisch traject van “Territoires de la mémoire”, dat een ervaring is, vol ontroering

en respect voor alle slachtoffers van het nazigeweld. Aan de hand van getuigenissen en filmtreksels, wordt het parcours van een weggevoerde in de concentratie- en uitroeiingskampen geschetst. Deze symbolische “onderdompeling” stelt de vraag naar de verantwoordelijkheid van iedere burger en zet de bezoeker ertoe aan waakzaam te blijven en weerstand te bieden aan elke hedendaagse dictatuur. Maar het volstaat niet alleen een parcours te bezoeken. Voor ons maakt het parcours deel uit van een pedagogisch geheel : het biedt altijd gelegenheid tot discussie. Ik denk niet dat we de mentaliteiten zullen veranderen. We hebben geen pasklare antwoorden, maar we willen vragen stellen en de zaken doen bewegen. Voor ons is het belangrijk dat de 15000 kinderen en volwassenen die ons jaarlijks komen bezoeken, na hun bezoek aan “Territoires de la Mémoire” een beetje veranderd zijn.

Het is dus geen museum zoals zovele andere?

Het is vooral een plaats van uitwisseling, debat, vraagstelling. Men noemt het soms een “antimuseum”, omdat er geen voorwerpen, maar vooral getuigenissen zijn, en het symbolisch traject wordt afgelegd in de keldervertanding van een relatief klein gebouw. In de toekomst verhuizen we naar de Baden en Thermen van La Sauvenière, het vroegere emblematische zwembad van Luik, waar we wat meer ruimte zullen hebben in het kader van het project Mnema, Cité Miroir, dat we hebben opgestart. Maar toch zullen we het concept van bezoeken in kleine groepen, in reeksen van twee à tweeënhalf uur elk, behouden.

Hoe werkt u met de verenigingssector?

In de eerste plaats, maken we deel uit van een nationaal platform « Histoire et citoyenneté », dat een pedagogisch partnerschap is met het Fort van Breendonk, het Museum van de Deportatie in Mechelen en het legermuseum in Brussel. In de Franstalige gemeenschap zijn we niet de enigen die de democratie tot nadenken aansporen: de verenigingssector is heel actief. En de media hebben extreemrechts niet populair gemaakt, wat een van de redenen is waarom de extremistische partijen in Wallonië vrij zwak gebleven zijn. We hebben ook een operatie, “Territoires de mémoire” genoemd, die samen met de overheid – hoofdzakelijk de gemeenten - een educatief cordon sanitaire wil leggen. Al 110 gemeenten, van elke politieke meerderheid, hebben zich

bij beslissing van hun schepencollege bij dit netwerk aangesloten. Dit betekent dat er een ware bewustwording is, en niet enkel een symbolische. Voor ons is dit een grote voldoening.

Wat betekent voor u de Burgerschapsprijs van de Stichting P&V?

Voor ons is dit een hele eer. Het is ook niet de eerste prijs die de vereniging ontvangt. Maar die van de Stichting P&V is speciaal, onder meer omdat het geen prijs is waarvoor men een kandidaatsdossier indient en omdat de jury, die uit zeer uiteenlopende vooraanstaande figuren bestaat, volgens haar eigen methodologie beraadslaagt. Na Fadela Amara, Simone Süsskind en anderen, is deze prijs een belangrijke erkenning voor een vereniging van permanente educatie zoals de onze.

22

Persdossier

2009

Les Territoires de la Mémoire

Boulevard d'Avroy 86
4000 Liège

www.territoires-memoire.be

Tel. 04/232 70 60

accueil@territoires-memoire.be

LES TERRITOIRES DE LA MEMOIRE

Educatief centrum voor Verdraagzaamheid en Verzet, vzw. Vereniging voor Volwassenenonderwijs

De vzw « Les Territoires de la Mémoire » werd in 1993 opgericht en is een educatief centrum voor verzet en burgerzin, dat door de Franstalige gemeenschap van België is erkend. Om het verleden levend te houden bij kinderen, jongeren en volwassenen, ontplooit de vereniging allerhande initiatieven om het verleden over te dragen en iedereen te stimuleren om zich in te zetten voor een democratische samenleving, die garant staat voor de fundamentele vrijheden.

De vereniging heeft zich tot doel gesteld de burgerzin te ontwikkelen, de democratie te verstevigen en de tolerantie tegenover de andersheid te bevorderen.

In haar bezoekersruimten stelt ze een symbolisch traject voor. Het gaat hierbij om een aandoenlijke ervaring, doordrongen van eerbied voor alle slachtoffers van de nazibarbarij. Aan de hand van getuigenissen van overlevenden en uittreksels uit de film « Nuit et brouillard » (Nacht en nevel) van Alain Resnais, wordt het parcours van een gedeporteerde in de concentratie- en uitroeiingskampen in herinnering gebracht.

De vereniging stelt de politici, studenten, het grote publiek en haar leden een aantal bronnen ter beschikking, om de verspreiding van extremistische denkbeelden in onze maatschappij te bestuderen, te analyseren en te begrijpen. De reeksen “Voix de la Mémoire” en « Libres Ecrits », alsmede het driemaandelijkse tijdschrift « Aide-Mémoire », vullen dit geheel aan.

De vzw « Les Territoires de la Mémoire » biedt animaties en opleidingen aan, ten behoeve van onderwijzers en professionals uit de vormingssector. Ze stelt dossiers en instrumenten samen om die activiteiten te ondersteunen. De vereniging organiseert ook reizen naar nazikampen en andere plaatsen, teneinde de overlevering te helpen in stand houden en het mogelijk te maken weerstand te bieden aan vrijheidsdodende ideeën en om de burgerzin te ontwikkelen.

De vereniging heeft eveneens het netwerk « Territoire de Mémoire » opgezet, dat verscheidene provincies, alsmede talrijke steden en gemeenten groepeerd, die een waar educatief cordon sanitaire vormen om het extreemrechtse gedachtegoed te bestrijden.

« Les Territoires de la Mémoire » steunt, tot slot, ook de campagne Triangle rouge (Rode driehoek). Tijdens de tweede wereldoorlog was de rode driehoek in de concentratiekampen het teken dat de politieke gevangenen en de tegenstanders van de ideologie van de haat verplicht moesten dragen. Vandaag nodigt « Les v Territoires de la Mémoire » iedereen uit om een driehoekige rode pin te dragen, om uit te komen voor zijn verknochtheid aan de democratische waarden en voor zijn afkeer van extreemrechtse ideeën.

DE KUNSTENARES

Fabienne Claesen

*“Klei is wit noch zwart
Met de zwarte
maak ik blanco's
Met de andere
maak ik het donker
Noch huid noch kleur
Een mens een geest”*

Fabienne Claesen

Studeerde binnenhuisarchitectuur in Sint-Lukas te Brussel, waar ze haar studies in 1981 beëindigde. Nadien volgde ze een opleiding beeldhouwen op keramiek, in de academie van Bosvoorde. Sinds 1994 stelt ze tentoon in galerijen in België, Frankrijk, Nederland, Oostenrijk en Groot-Brittannië.

Haar werken zijn permanent tentoongesteld bij C.Legrand rue de Seine in Paris, bij Capazza in Nançais (Sologne), bij d'Haudrecy in het Zoute, bij Sassi-Milici in Cannes.

In december 2009 neemt ze deel aan Linéart te Gent en in februari 2010 aan de AAF (Affordable Art Fair) bij Tour&Taxis te Brussel.

De werken die aan de laureaten van de Burgerschapsprijs worden geschonken, zijn door haar ontworpen.

www.ceramic-fabienne-claesen.be

Fabienne Claesen is steeds gefascineerd geweest door de aarde, bezeten van de noodzaak ze te kneden, vorm te geven. Na haar studies en werk als binnenhuisarchitecte en de opvoeding van haar drie kinderen, wijdt ze zich nu volledig aan haar passie: beeldhouwen.

Het huis-atelier van deze kunstenares wordt bewoond door tijdeloze en graatmagere aardse wezens; de muren zijn behangen met keramiekdoeken, die een ware microkosmos vormen van haar innerlijk universum ; zowat overal, op boekenrekken of tafels, voorwerpen en stukjes aarde bedekt met engobe, email, technische studies, werken in wording.

Het is met haar handen dat Fabienne Claesen haar beeldhouwwerken tot leven brengt, de aarde bewerkt, vervormt en tot het uiterste verkennt. Ze speelt met de broosheid, de breuken, scheuren en barsten van het materiaal.

Zo geeft ze leven, geest en emotie aan tijdeloze en universele mannen, vrouwen, koppels. Haar figuren staan meestal rechtop, verankerd in de aarde, op bovenmaatse voeten en naar boven gericht. Alles is vertikaliteit, spanning, breekbaarheid. De benen, romp, hals en hoofd zijn tot het uiterste uitgerekt, de armen zijn op het lichaam geëngobeerd zoals tatoeages.

De textuur van het oppervlak is gebarsten, verscheurd, gekweld als een huid die de littekens van het leven en het lijden draagt. De sculpturen zijn meestal beschilderd; donker op licht materiaal en wit op zwart om de contrasten en tegenstrijdigheden scherper te stellen.

Sabine Verhelst

DE LEDEN VAN DE JURY

van de Burgerschapsprijs 2009

Voorzitter van de jury

Mark ELCHARDUS - Voorzitter, Stichting P&V

Laurence BOVY - Directrice, Cellule Affaires sociales et Santé publique au Cabinet Onckelinx

Dominique BARTHELEMY - Directeur-generaal, Communauté française

Naima CHARKAOUI - Coördinator, Forum voor Etnisch-Culturele Minderheden

Bernard DE BACKER - Algemeen Secretaris, Union Nationale des Mutualités Socialistes

Jean-Marie DE BAENE - Diensthoofd Studiedienst, ABVV

Anne DEMELENNE - Voorzitster, Interrégionale wallonne, FGTB

Ann DEMEULEMEESTER - Nationaal Secretaris, ACW

Yves DE SMET - Politiek Commentator, De Morgen

Michel JADOT - Voorzitter, Union Nationale des Mutualités Socialistes

Annette LEGAYE - Verantwoordelijke, FOREM (service Egalité et Diversité)

26

Persdossier

2009

Fons LEROY - Gedelegeerd Bestuurder, VDAB

Christian LEYSEN - Voorzitter, XYLOS

Frédérique MAWET - Directrice, CIRE

Joseph PAGANO - Professor, Université de Mons

Guy PEETERS - Algemeen Secretaris, NVSM

Jonathan PIRON - Coördinateur, CREP

Koen RAES - Hoogleraar, Universiteit Gent

Guy REDIG - Ex-kabinetschef van Minister Bert Anciaux

Olivier SERVAIS - Professor, UCL

Marnic SPELDOORN - Afgevaardigd Bestuurder, Stichting P&V

Hubert VAN HUMBEECK - Senior writer, Knack

Frank VAN MASSENHOVE - Voorzitter, Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid

Georges VERCHEVAL - Ondervoorzitter, Culture et Démocratie

Mirjam ZOMERSZTAJN - Coördinatrice, Un Pont entre deux Mondes, La Monnaie

Walter ZINZEN - Journalist

STICHTING P&V

*emancipatie participatie
burgerschap solidariteit*

Stichting P&V

Koningsstraat 151
1210 Brussel

www.stichtingpv.be
stichting@pv.be

Voorzitter:

Mark Elchardus

Afgevaardigd Bestuurder:

Marnic Speltdoorn
02/250 92 09 - 02/250 91 05 - 0475/ 614 612
marnic.speltdoorn@pv.be

Coördinatrice:

Sabine Verhelst
02/250 91 24
sabine.verhelst@pv.be

Wiels - Brussel - November 2009

